

Tillsyn av egenkontroll av energihushållning

Grundläggande energi- och
teknikkunskap

Kristina Landfors

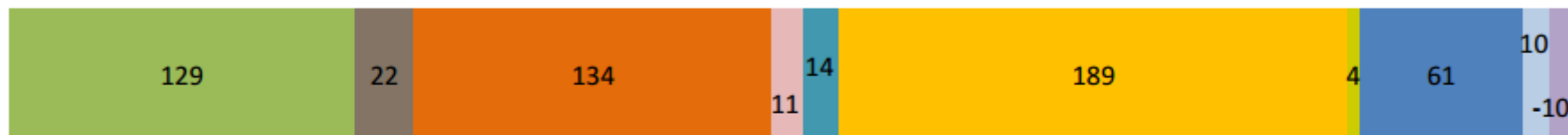
Innehåll

- Energianvändning i industrin
- Energi och miljöpåverkan
- Energihushållning
- Energikartläggning och åtgärdsplan
- Hinder för energieffektivisering
- Informationsmaterial

ENERGIANVÄNDNING I INDUSTRIN

Energitillförsel och energianvändning i Sverige 2013, TWh

Total tillförsel fördelad på energivaror, 565 TWh

- Biobränsle
- Kol och koks
- Råolja och oljeprodukter
- Natur- och Stadsgas
- Övriga
- Kärnkraft
- Värme
- Vattenkraft
- Vindkraft
- Import-Export el

Omvandling i kraftanläggningar, värmeverk, gasverk, koksverk och raffinaderier. Distribution av el, värme och gas samt användning för annat ändamål än energi, t.ex. råvara i färg- och kemiindustrin.

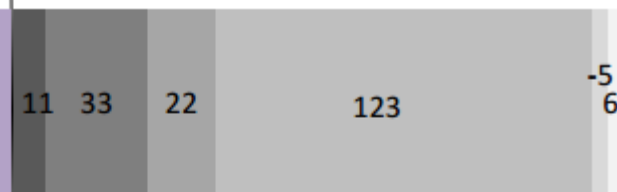

Total slutlig energianvändning fördelad på energivaror, 375 TWh

- Biobränsle
- Kol och koks
- Oljeprodukter
- Natur- och Stadsgas
- Övriga
- Värme
- El

Förluster och annan användning, 190 TWh

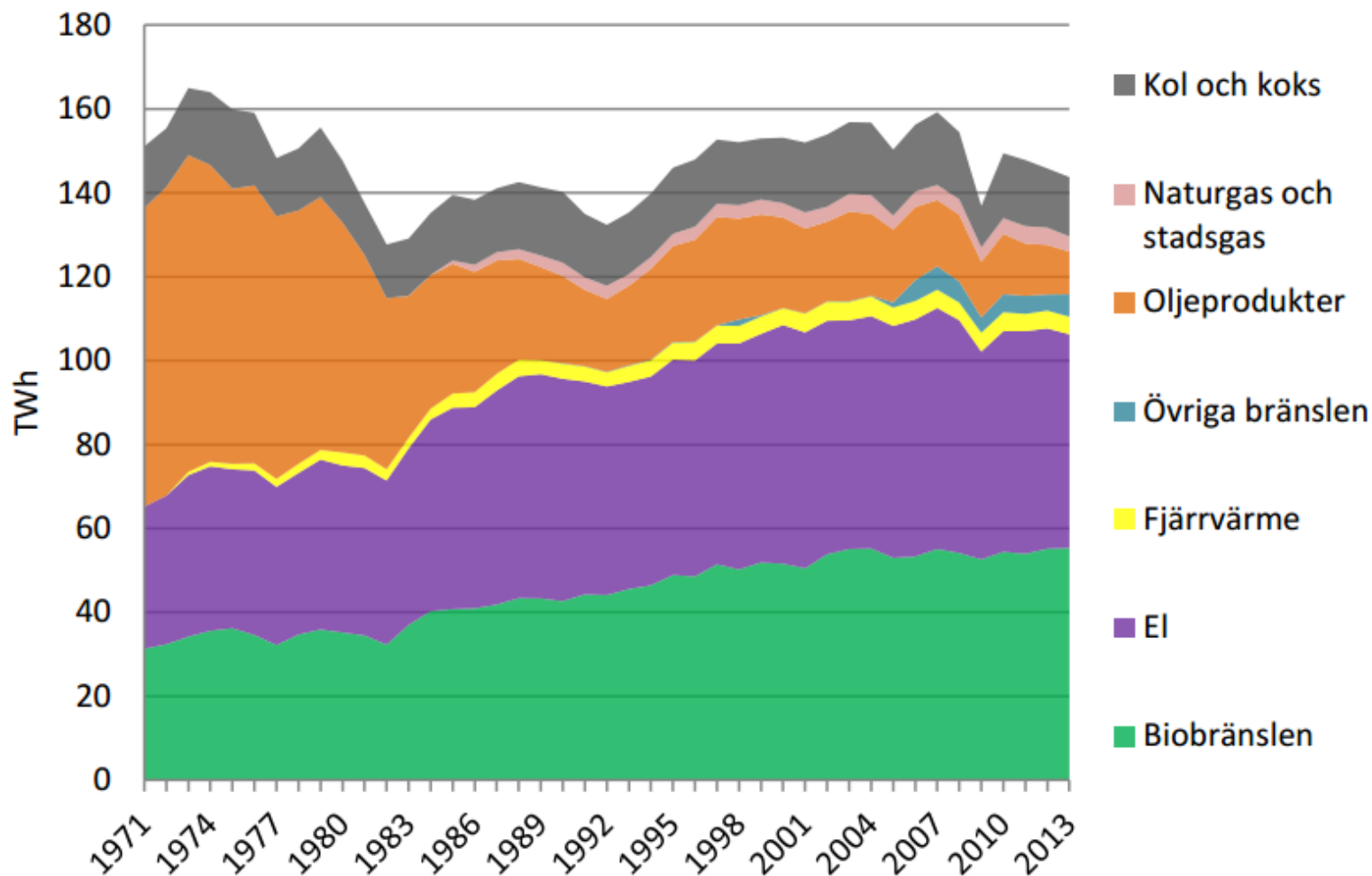
- Egenanvändning i energisektorn
- Användning för icke energiändamål
- Överföring- och övriga omvandlingsförluster
- Omvandlingsförluster i kärnkraftverk
- Återvunnen energi
- Statistisk differens

Total slutlig energianvändning fördelad på sektorer, 375 TWh

- Industri
- Byggverksamhet
- Transport
- Jordbruk
- Skogsbruk
- Fiske
- Offentlig verksamhet
- Övrig serviceverksamhet
- Hushåll

Slutlig energianvändning i industrisektorn per energibärare 1971 – 2013

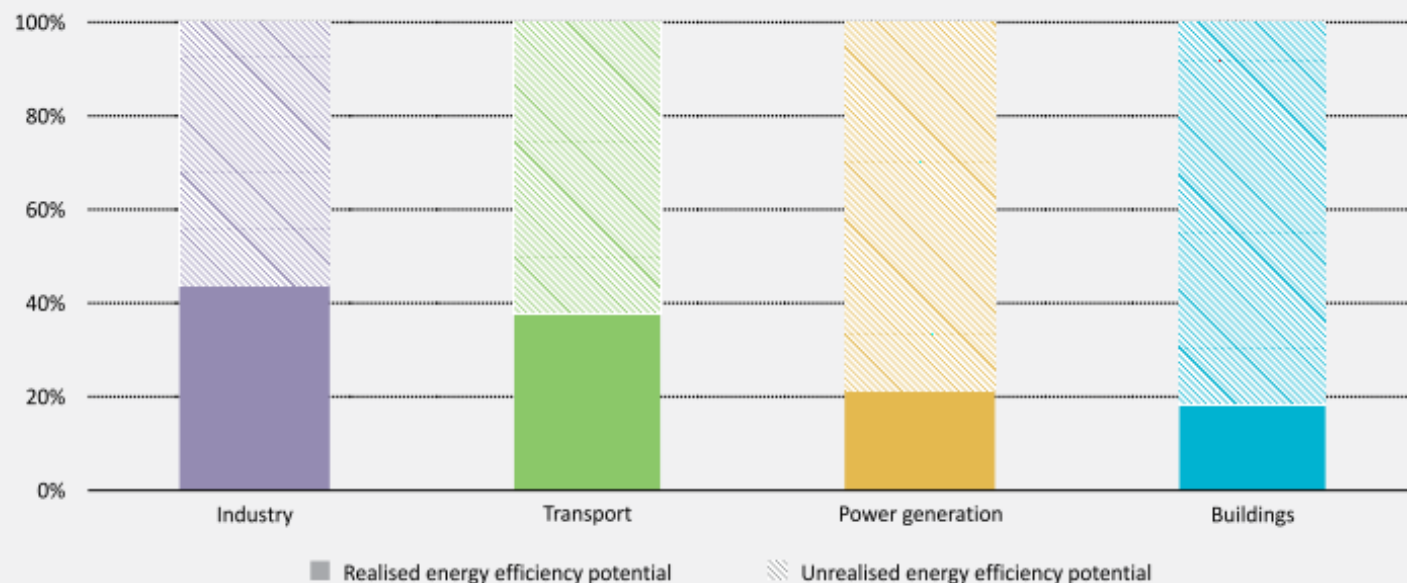

Källa: Energiläget 2015

Potential för effektivisering

Figure ES.1

Long-term energy efficiency economic potential by sector

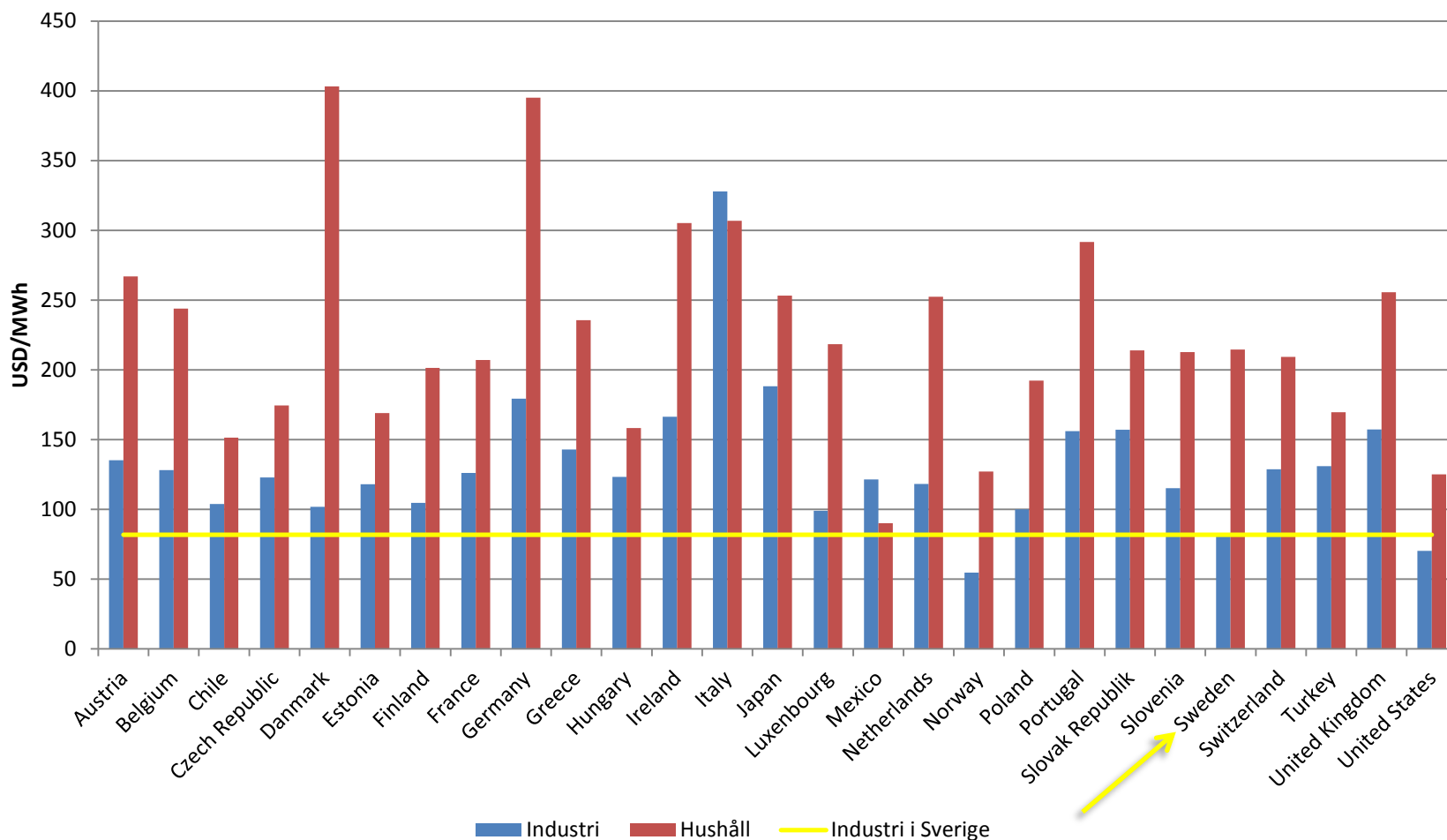
Note: These energy efficiency potentials are based on the IEA New Policies Scenario outlined in the World Energy Outlook 2012. Investments are classified as "economically viable" if the payback period for the up-front investment is equal to or less than the amount of time an investor might be reasonably willing to wait to recover the cost, using the value of undiscounted fuel savings as a metric. The payback periods used were in some cases longer than current averages but they were always shorter than the technical lifetime of individual assets.

Source: IEA (2012), *World Energy Outlook 2012*, OECD/IEA, Paris.

Key point

IEA projections to 2035 show that as much as two-thirds of energy efficiency potential will remain untapped unless policies change.

Elpriser för industrin i ett antal länder år 2014

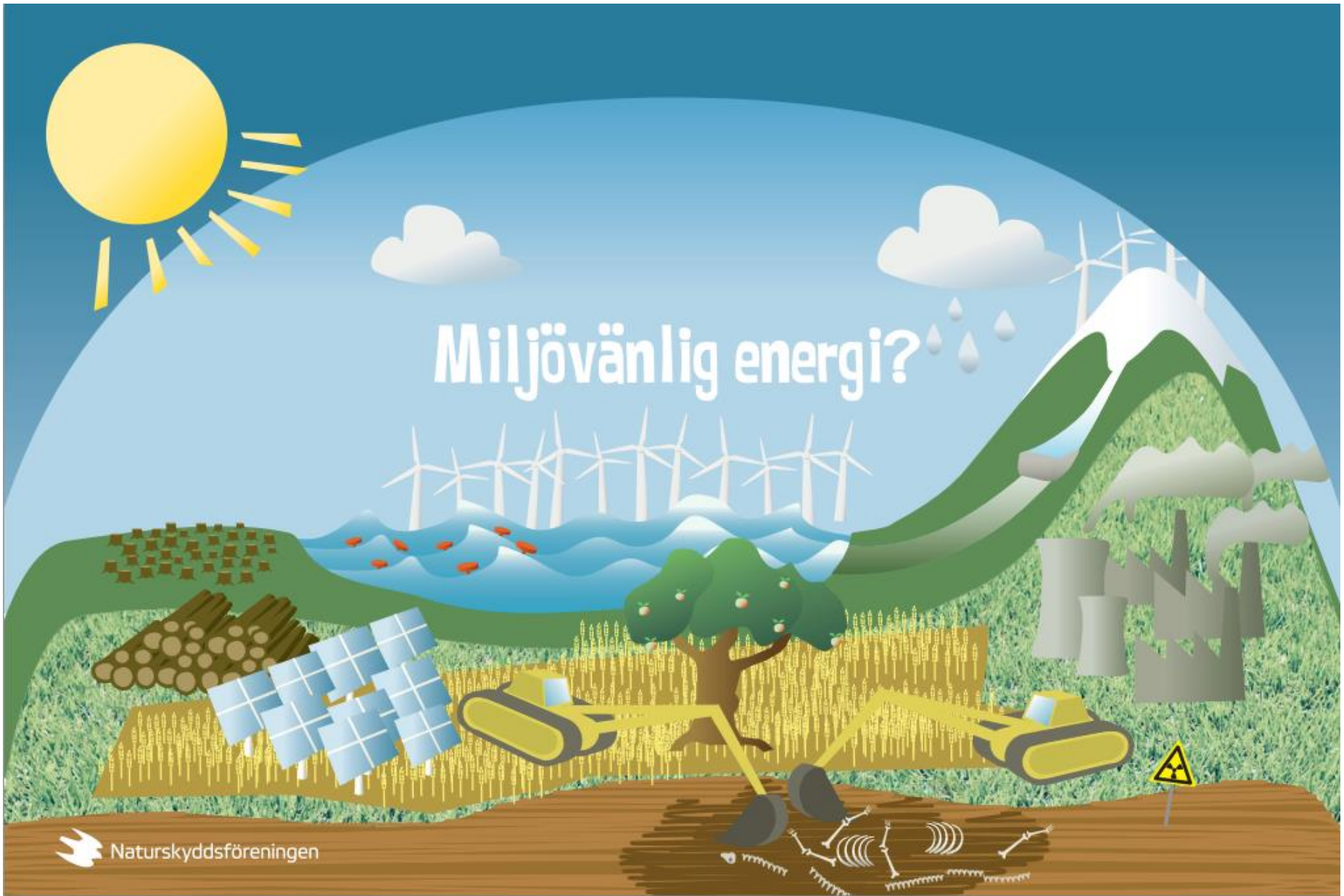

Elpris för svensk industrin ca 0,7 kr/kWh

Elpris för svenska hushåll ca 1,9 kr/kWh

ENERGI OCH MILJÖPÅVERKAN

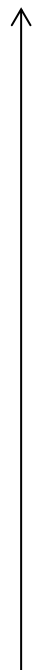

Miljövänlig energi?

 Naturskyddsföreningen

All energianvändning medför miljöpåverkan

Komplexitet

Lokalt

- Buller
- Förorenat vatten
- Förorenad luft

Regionalt

- Övergödning
- Gifter i mark
- Försurning

Globalt

- Klimatförändringar
- Ozonförtunning

Tid

Sammanställning av koldioxidfaktorer

- El 0 – 970 g/kWh
- Eldningsolja 1 ca 287 g/kWh
- Torv 0 – 424 g/kWh
- Avfall 52 – 151 g/kWh
- Fjärrvärme ca 88 g/kWh
- Biobränsle 0 – 21 g/kWh

ENERGIHUSHÅLLNING

Energieffektivisering

Att med **minskad** energianvändning uppnå **samma nytta** som tidigare
eller

Att med **samma** energianvändning uppnå en **större nytta** än tidigare.

Onödig energianvändning syns inte!

Energi

Energi = Effekt x Tid

Vår kopianator i beredskapsläge

150 W x 23 h x 365 dagar = 1 260 kWh

**Samma kopianator i energisparläge
avstängd helt nattetid**

8 W x 15 h x 365 dagar = 44 kWh

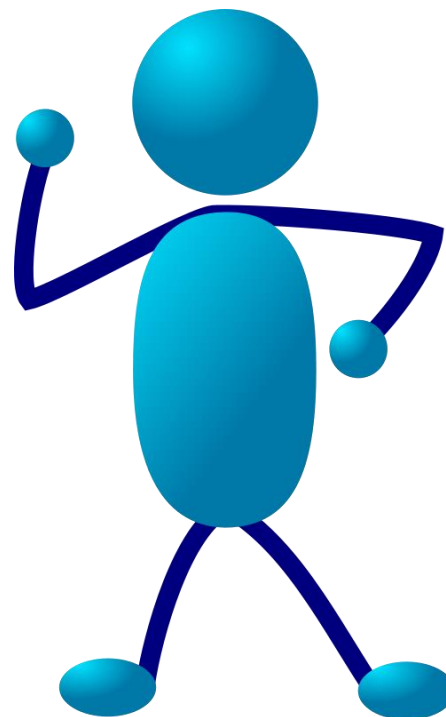

Energieeffektivisering

Energi = Effekt x Tid

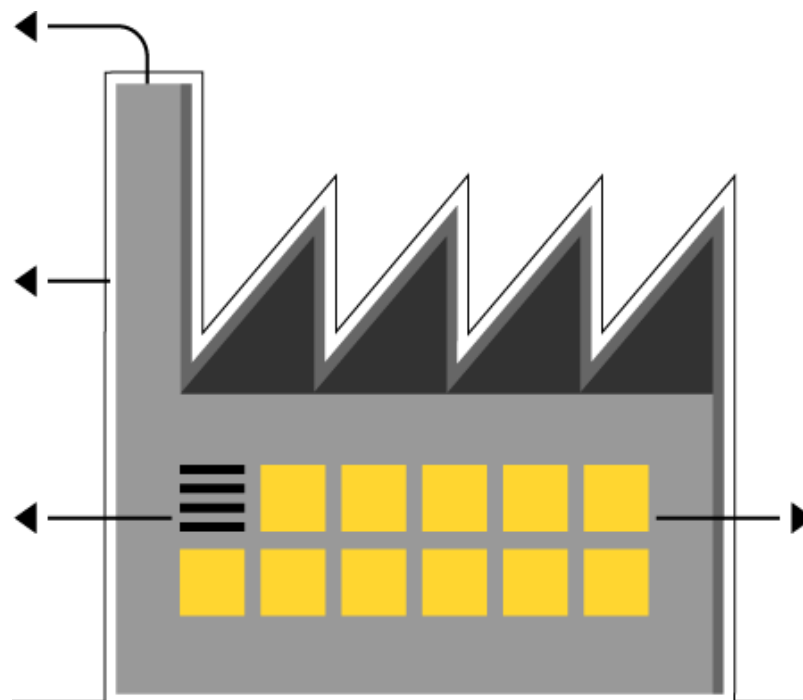
X

Vad kan vi effektivisera?

- Byggnadens klimatskal
- Inomhusklimat
- Värmesystem
- Kylsystem
- Installationer
- Processer
- Transporter

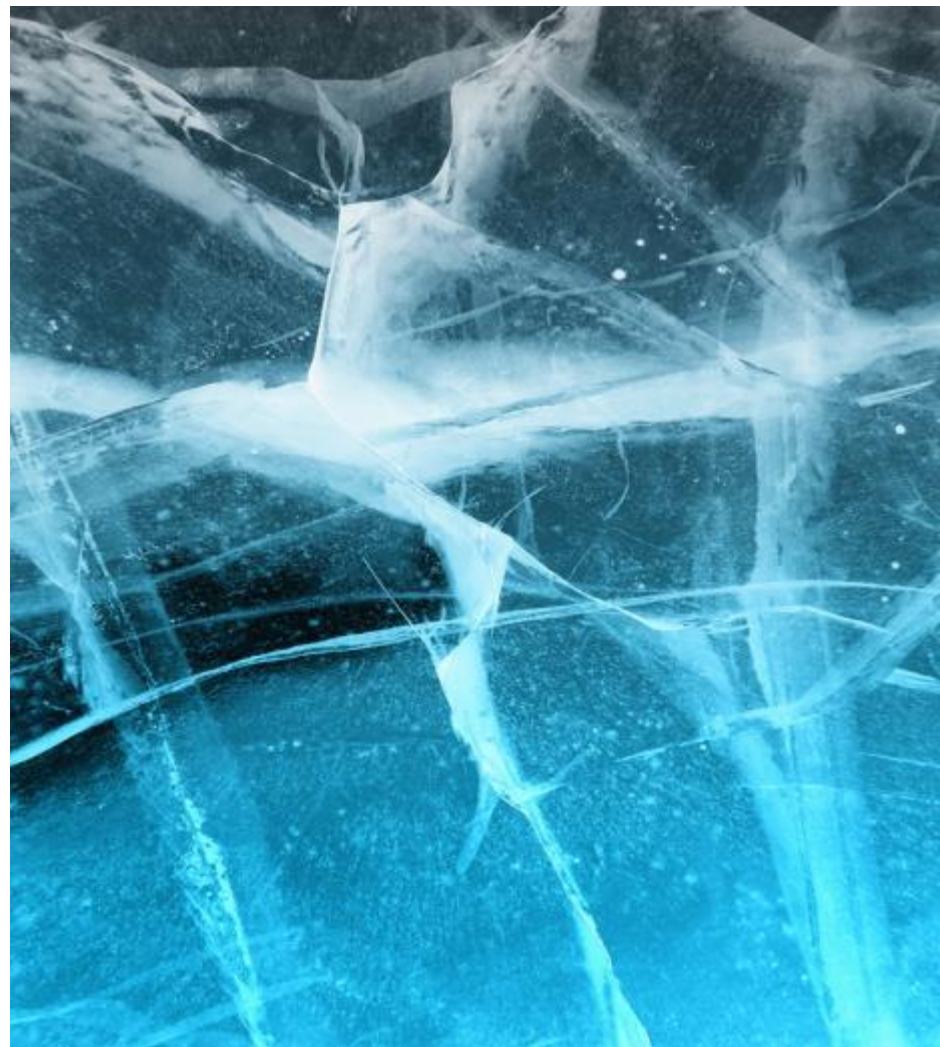
Exempel: Culinar får miljöpris efter lyckat energiarbete

- Minskat energibehovet med 25 % (på två år)
Nu på väg mot 50% (på 4 år)
- Ersatt alla fossila bränslen för uppvärmning
- Fortgående projekt: "Energirazzia"

Kyla – minska behovet

- Minska värmen först
- Leta tjuvarna
- Solavskärma
- Utnyttja nattkylan sommartid
- Ställ krav på nya kylanläggningar

Installationer – Ventilation

- Behovsstyrning
  - timer
  - tidur
  - närvarodetektering
- Använd effektiva aggregat
- Värmeåtervinning
- Uppföljning och kontinuerligt underhåll

Exempel: Byte till effektiva motorer och fläktar

Bransch: Tillverkningsindustri

Åtgärd: Planerar byte av fläktar och motorer samt införande av energiledningssystem

Resultat: Kan minska elanvändningen med 70 + 20 MWh/ år (37 %)

Investeringskostnad:

325 000 + 30 000 kr

Installationer - Belysning

”Det som förvånat oss är att belysningen tar så stor andel av energin.” Henry Fredén, AB Bandindustri

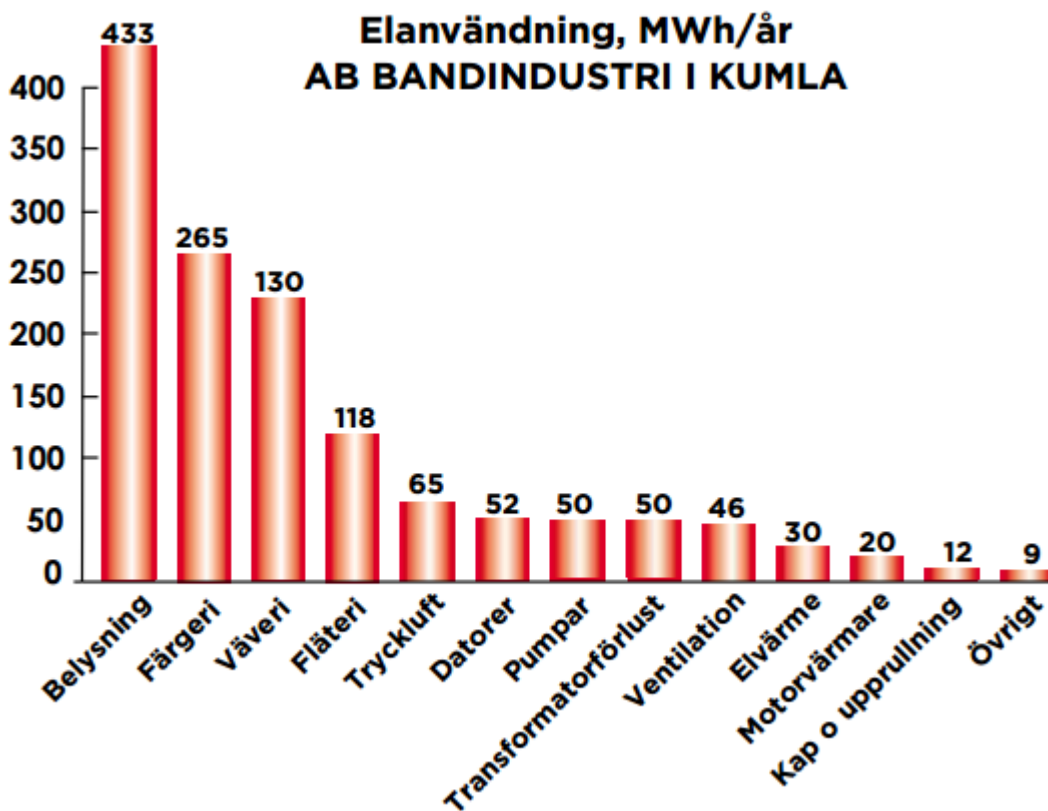
- Styrning och sektionering
- Installerad effekt
- Placering
- Alternativ till dagens belysning:
  - Lågenergilampor
  - T5 lysrör
  - LED

Exempel: Belysningsåtgärder

Bransch: Tillverkningsindustri

Åtgärd: Flertal åtgärder, kan spara 25 % av den totala elanvändningen

Potential att spara
270 MWh/år på
belysningen!

Processer - Maskiner

- Driftstider
- Rutiner för avstängning
- Värmeåtervinning
- Energikrav vid inköp
- Rätt kapacitet
- Rätt produktionskvalitet
- Rätt placering

Exempel: Avstängning av hydraulik och belysning vid driftstopp

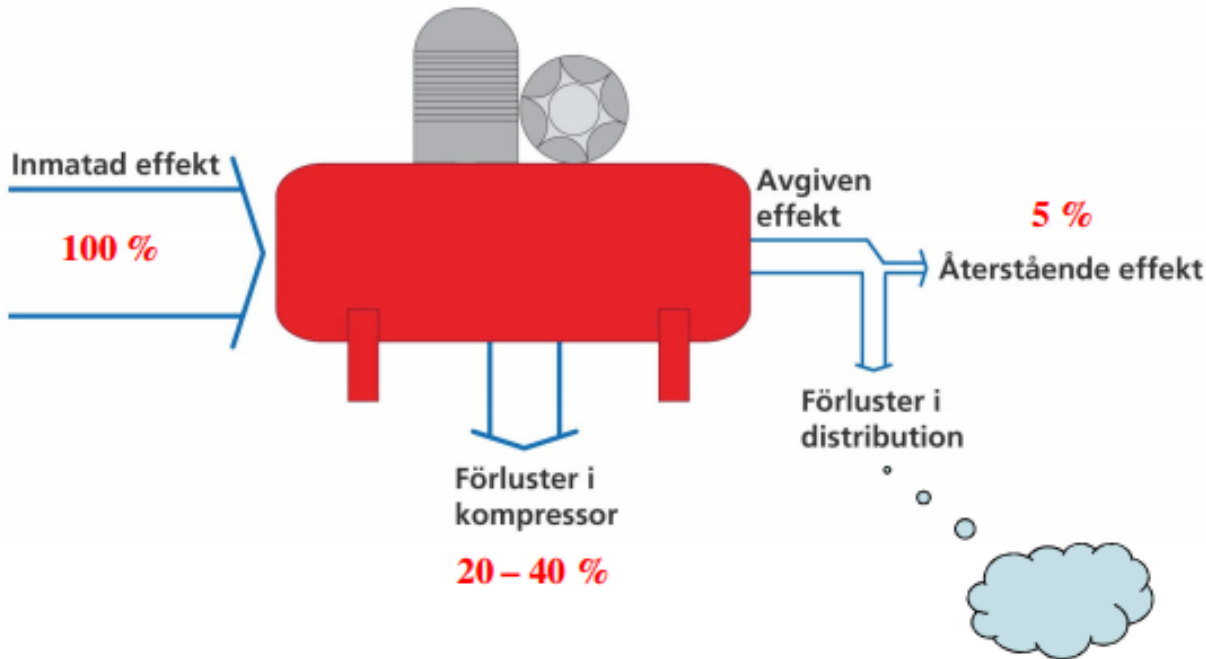
Bransch: Järn och stålindustri

Åtgärd: På 2 maskiner sattes information upp om att personalen ska stänga av hydrauliksystem och släcka belysningen när maskinen inte var i produktion.

Resultat: Elkostnaden minskade med 200 000 kr

Tryckluft - exempel på förluster

Hålets storlek	Exempel på årskostnad
1 mm	1 600 kr
5 mm	40 000 kr
20 mm	600 000 kr

Tomgångsprojekt – Umeå Taxi

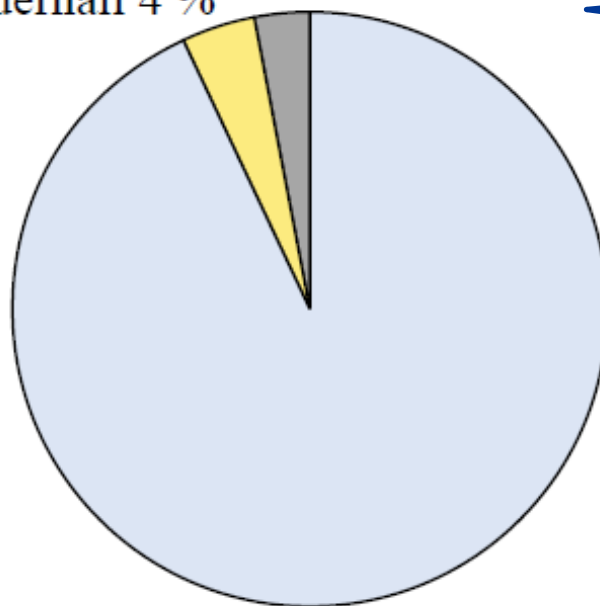
- Att minska sin tomgångskörning är en enkel åtgärd som kan innebära en stor besparing gällande både ekonomi och utsläpp för ett transportföretag eller kommun.
- Projektet Hållbart resande i Umeå och företaget Umeå Taxi har genomfört ett projekt med 50 taxibilar. **Genom en utbildning har man lyckats förändra förarnas beteende.** Kombinerat med bränsleuppföljning och löpande kommunikation har man nått mycket goda resultat.
- I en undersökning kom man fram till att **varje taxibil stod på tomgång i över fyra timmar per dygn.** En diesebil drar ungefär en liter per timme på tomgång. Det betyder bränsle för 50 kronor per dygn. På ett år blir det 14.850 kronor på 300 arbetsdagar. Omräknat till koldioxid släpper en enda taxibil ut omkring 3.400 kilo per år.
- Resultatet var en **genomsnittlig minskning på 5 % av bränsleförbrukningen** för de bilar som deltog i projektet vilket motsvarar ungefär 8,5 ton CO₂.

Livscykelkostnad, LCC som grund för beslut om investering

Pump 130 kW

LCC-kostnad (10 år, 10 %): 2 400 000 kr

Underhåll 4 %   Investering 3 %

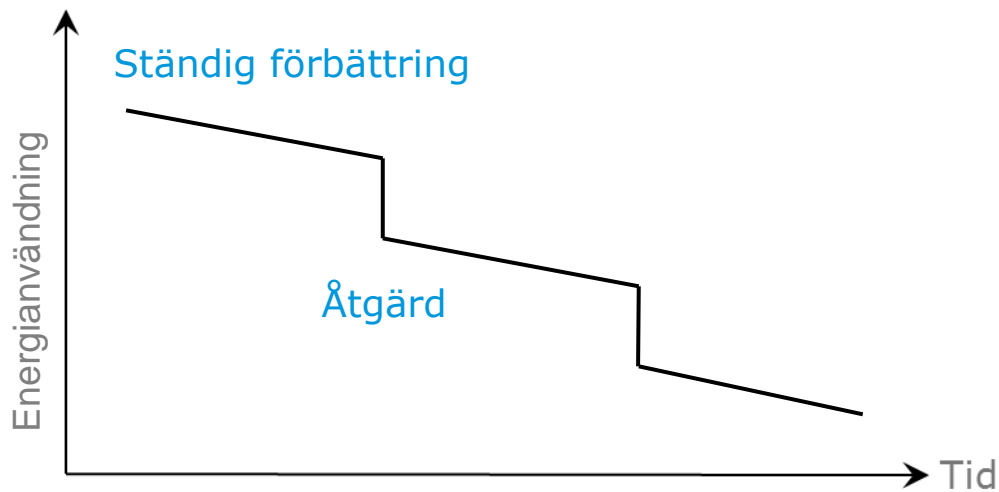
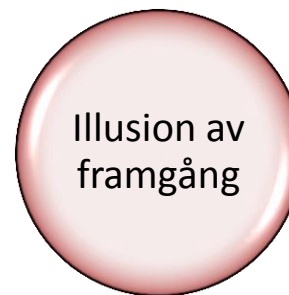
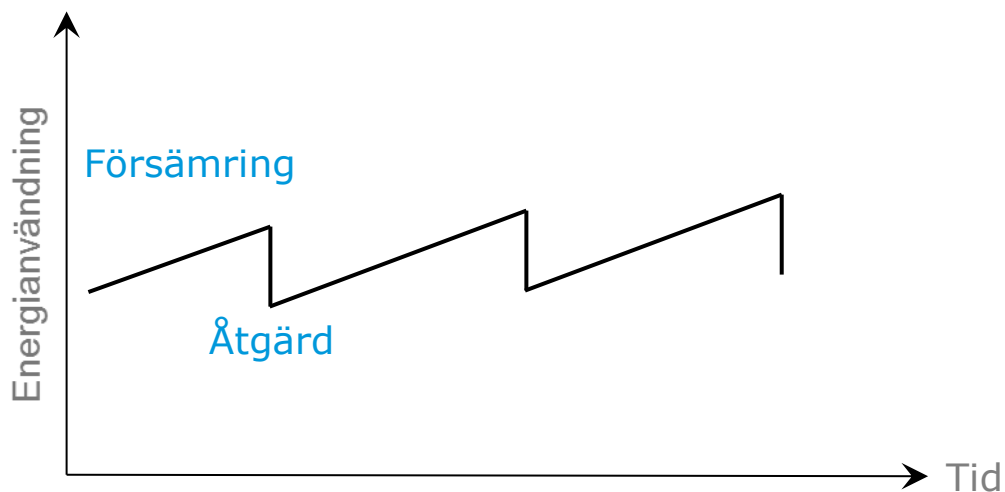
Investering
75 000 kr

Generella energisparåtgärder

- Stäng av det som inte används
- Se till att belysning och ventilation bara är på vid behov
- Nattvandring (Vad står på i onödan?)
- Rätt temperatur för behovet?
- Välj energieffektiva lösningar vid inköp (LCC)
- Inför rutiner för att stänga av maskiner och belysning efter arbetstid

Framgång eller inte?

ENERGIKARTLÄGGNING OCH ÅTGÄRDSPLAN

Energikartläggning vad är det?

”systematisk kontroll och analys av energianvändning och energikonsumtion i ett system eller en organisation med syfte att identifiera energiflöden och potentialen att förbättra energieffektiviteten samt att rapportera om resultaten”

SS-EN 16247-1:2012

Energikartläggning olika omfattning, noggrannhet och mål

Omfattning

Specifikt system eller område

Begränsad

Vid

*Alla system
Hela företaget*

Noggrannhet

Övergripande uppskattning av potentialen

Övergripande

Detaljerad

Detaljerad uppskattning av potentialen

Mål

Övergripande bild av besparingspotential

Övergripande åtgärdsförslag

Specifika åtgärdsförslag

Specifika åtgärdsförslag

Energikartläggning

Nulägesbeskrivning

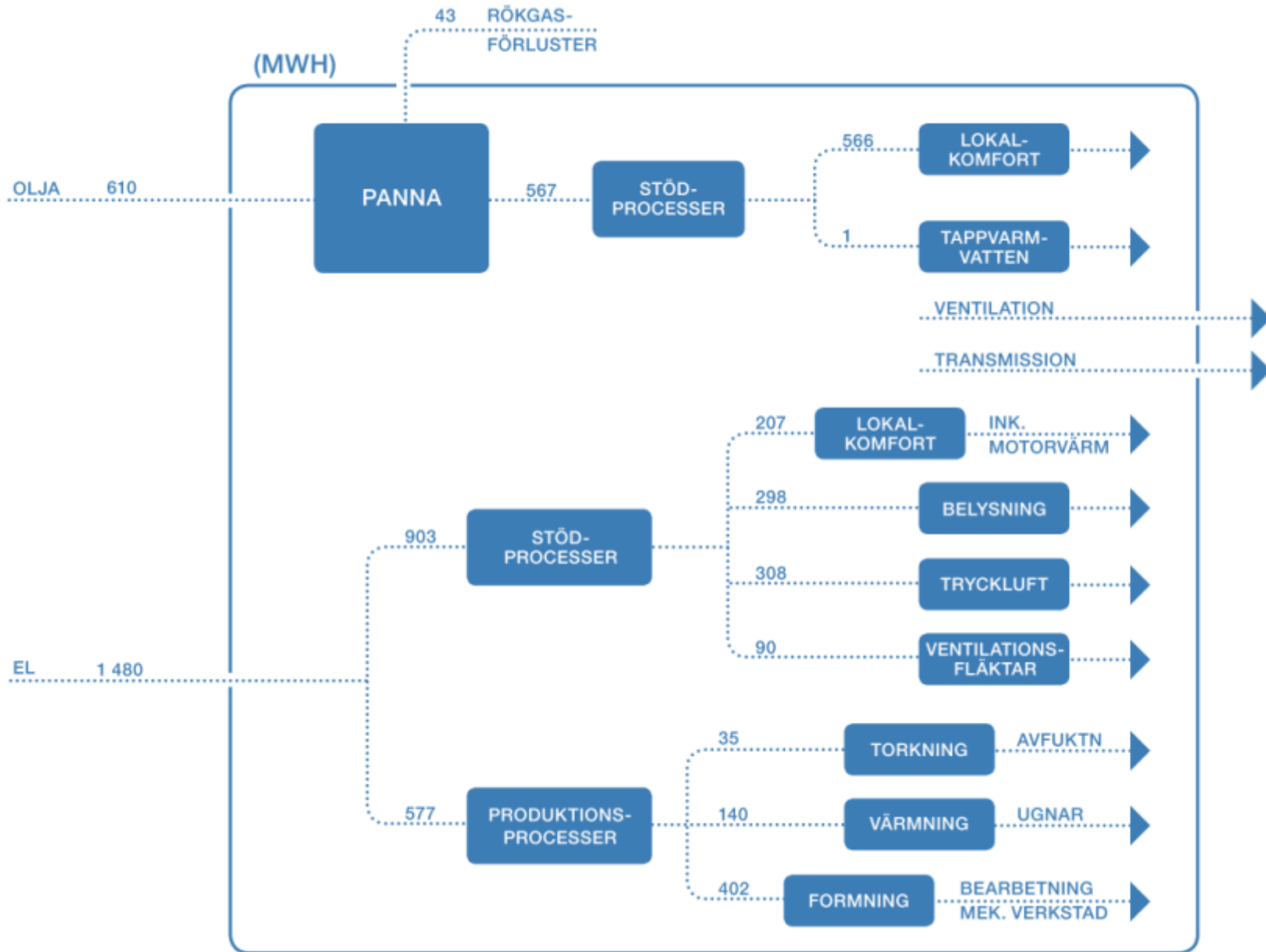
- Vilka energikällor används?
- Till vad används energin?
- Hur ser energianvändningen ut vid "stillestånd"?
- Vilka åtgärder har genomförts?

Analys

Åtgärdsplan

Nulägesbeskrivning, exempel

Analys av energianvändning

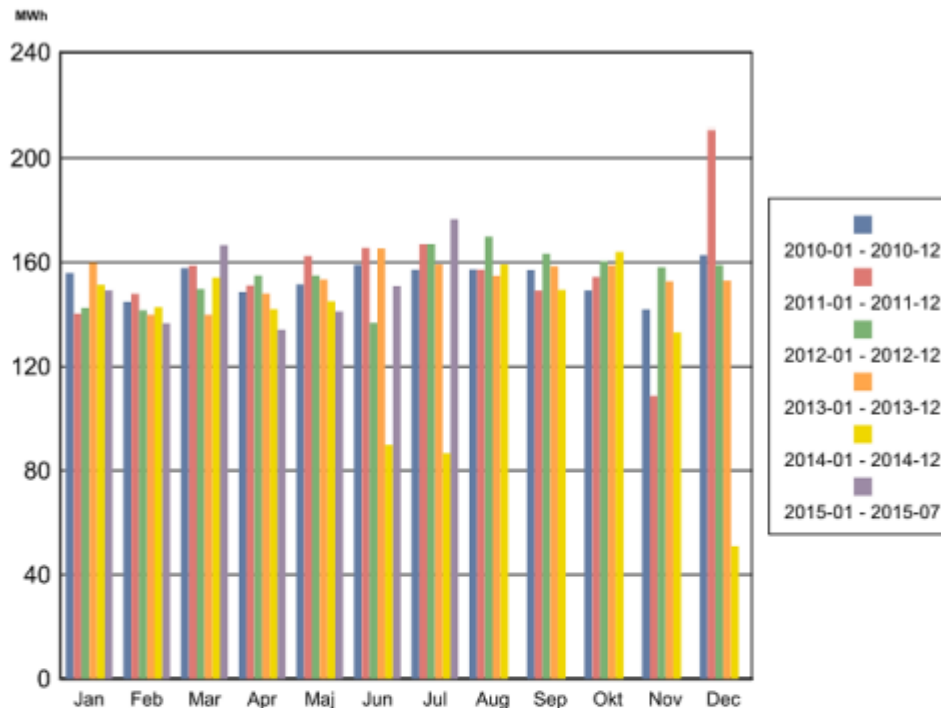

Diagram 5. Elstatistik 2010-2014 [2]

Elenergianvändning på årsbasis:

2010 1843 MWh

2011 1872 MWh

2012 1859 MWh

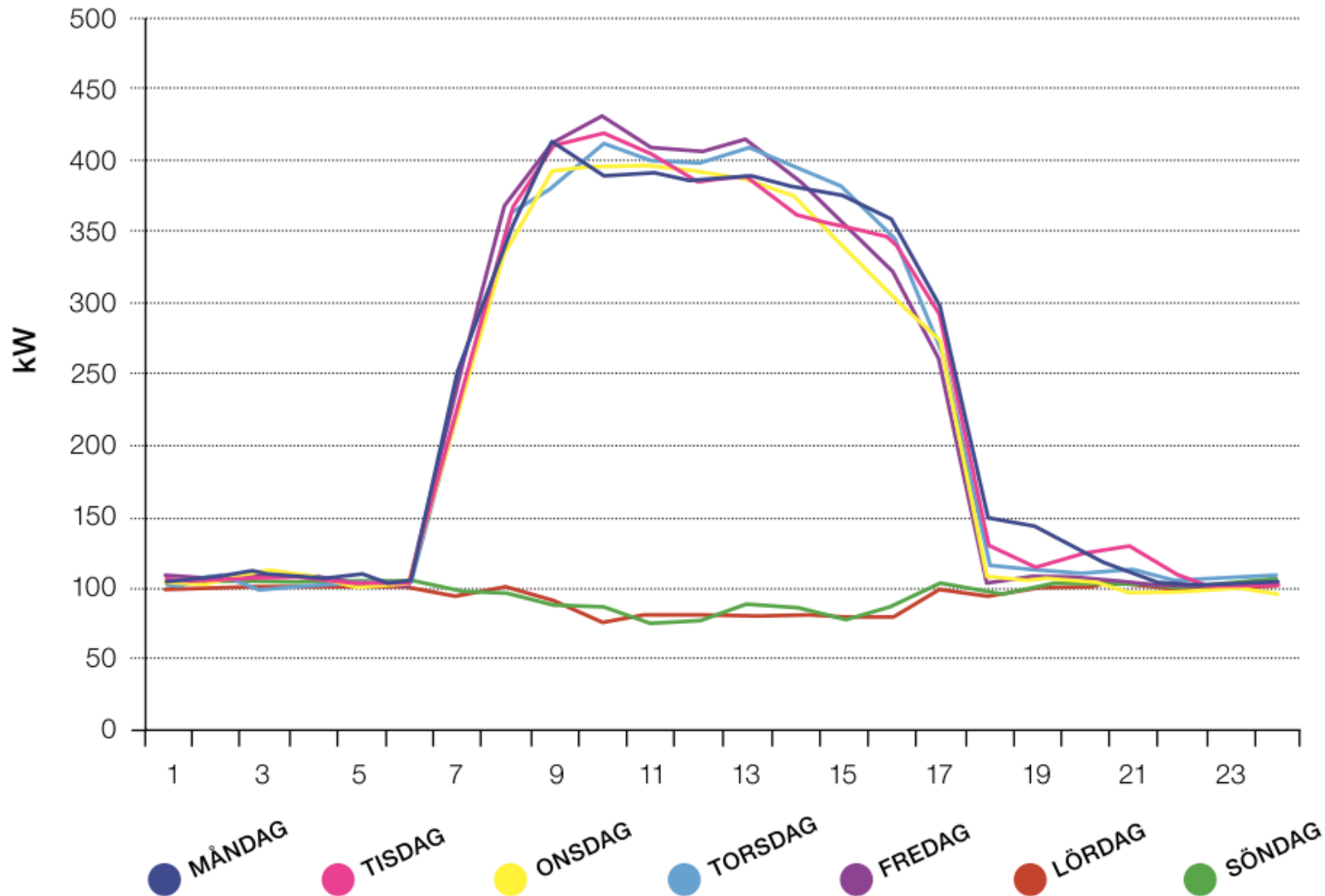
2013 1843 MWh

2014 1568 MWh

Under 2014 användes 1568 MWh vilket ger en energiprestanda avseende el på 209 kWh/m^2 , A_{TEMP} , år.

Analys av elanvändning vid stillestånd

ELANVÄNDNING. TIMVÄRDEN V1

Åtgärdsplan

Lista åtgärder

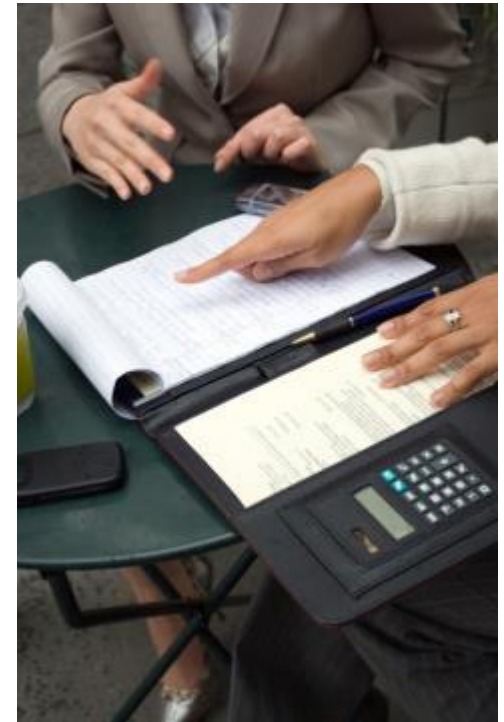
Tidplan för genomförande

Ansvarig för genomförande

Resursbehov

Förväntat resultat

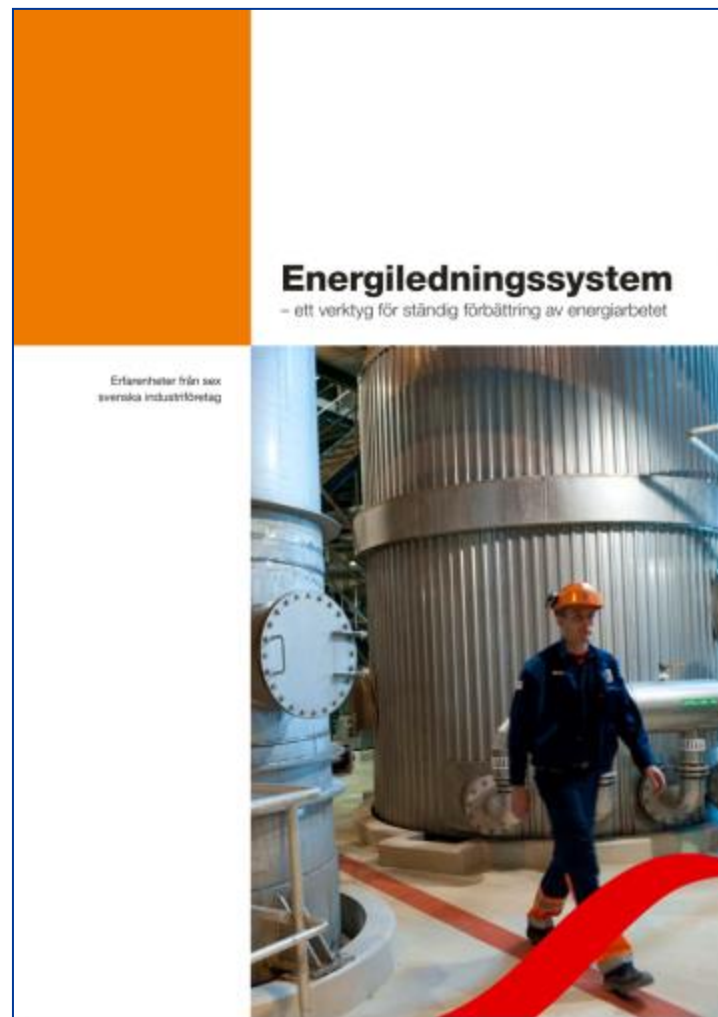
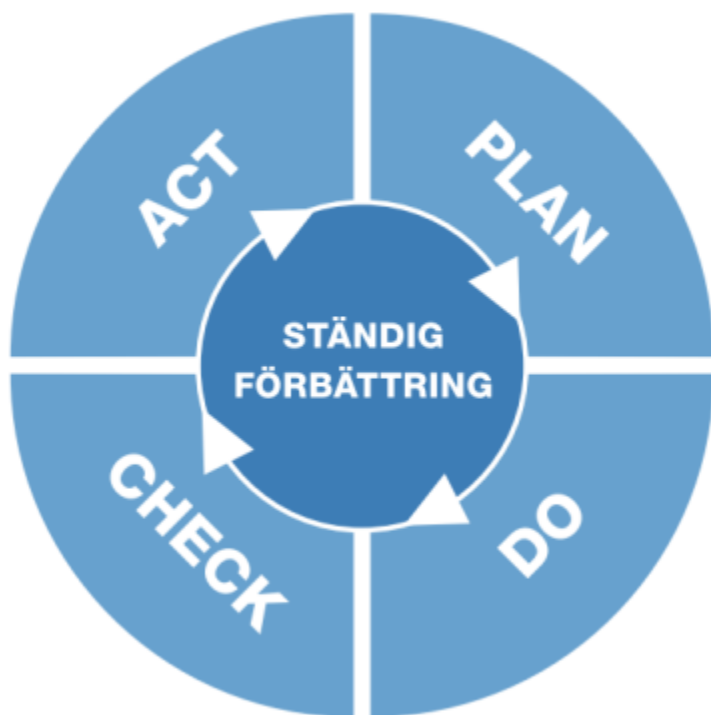
Uppföljning av resultat

Åtgärdsplan, exempel

Åtgärda nu	Mindre åtgärder	Större åtgärder
Energioptimering	Byt utomhusbelysning (kvicksilver) och skyltbelysning till LED	Återvinning av spillprodukter från produktionen för uppvärmning
Drifttider: -ventilation -belysning	Läcksökning av tryckluftsystem och tätning av läckor.	Byte av belysning i produktionslokal samt sektionering av tändningen för mindre arbetsområden
Täta uppenbara läckage, t.ex.: - tryckluft - vatten/värmerör - dörrar (portar) och fönster	Byte av huvudpump för uppvärmning till ny frekvensstyrd som är tryck- eller temperaturstyrd.	Nytt styr- och övervakningssystem för ventilation, värme, kyla, belysning mm. För bättre kontroll av funktionerna, larmhantering och möjlighet till uppföljning och kvalitetssäkring.
Kontrollera temperaturer för värmen och ventilationen	Montera tropikfläktar i taket för att trycka ner värmen som finns vid taket	Byte av ventilationsaggregat TA/FA 2 till nytt frekvensstyrt med värmeåtervinning.
Stäng av utrustning som inte används	Behovstyr ventilationen	Montera väderskydd vid lastbilsangöringar.
Rengöring av batteri och växlare för återvinning i ventilationen.	Montera in tidur för enskilda frånluftsfläktar, belysning (ute/inne)	Montera in snabbgående portar vid utpassager för truckar.
Rengöring av köldmediekylare	Byte av fläktdel till ny direktdriven TA/FA1	
Se över el-abonnemangen	Renovera eller byt kondensfällor, ånga	

Energiledningssystem, ISO 50001

Exempel: Energiledningssystem

Bransch: Mejeri

Åtgärd: Infört energiledningssystem och arbetar kontinuerligt med energifrågorna.

- Genomför nattvandringar
- Utsett en energiansvarig på varje anläggning
- Reducerat läckor och sektionerat tryckluft
- Tätat kylagrens portar

Resultat: Minskat energikostnaderna med ca 11 Mkr under en treårsperiod (27 000 MWh)

HINDER FÖR ENERGIEFFEKTIVISERING

Det finns besparingar att göra!

De allra flesta små och medelstora företag kan relativt enkelt minska energianvändningen med 15-30 %

Varför finns det då företagare som inte ser över sin energianvändning?

Hinder

- Tekniska risker såsom risk för produktionsstörningar
- Kostnader för produktionsstörningar/ problem/strul
- Brist på tid/andra prioriteringar
- Svårigheter att erhålla korrekt information om energiprestanda för den inköpta utrustningen

Fler hinder

- Andra investeringar prioriteras högre
- Tekniken passar ej för företaget
- Bristande medvetenhet hos personal
- Bristande medvetenhet hos företagsledningen
- Bristande tekniska färdigheter
- Tillgång på kapital

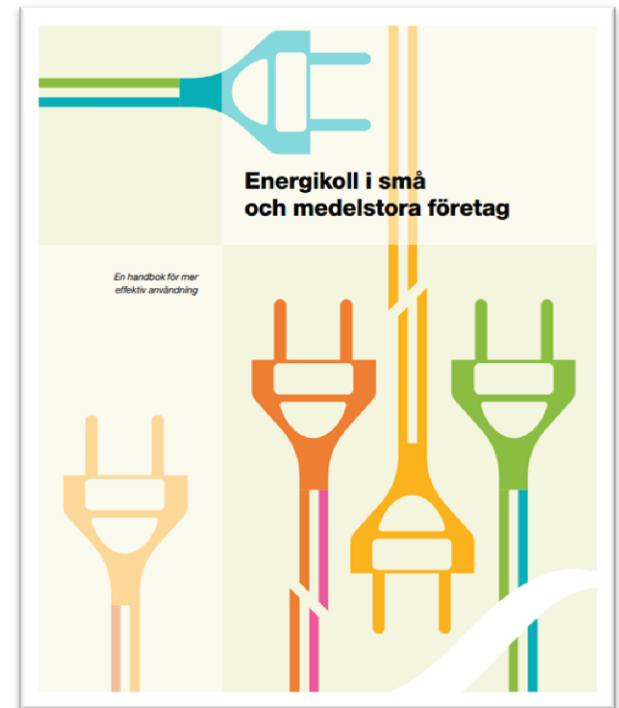

INFORMATIONSMATERIAL

Energikoll i små och medelstora företag

Vägledning och checklistor för mer effektiv energianvändning

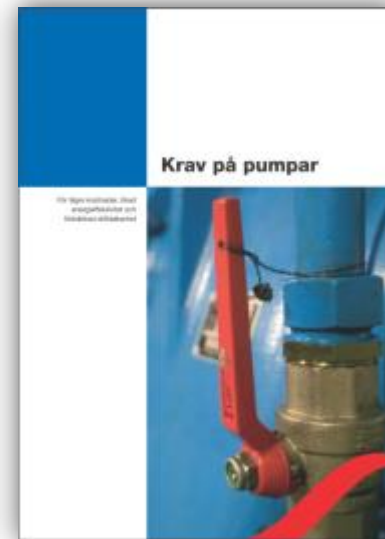
- Självdiagnos - analys av kostnader
- Mall för energiplan
- Nattvandring
- Checklista belysning
- Checklista maskiner
- Checklista ventilation
- Checklista klimatskal
- Checklista veckans sista skift
- Checklista inköp och upphandling
- Bruttolista för effektiviseringsåtgärder

Mer information

Guide för små och medelstora företag.
NENET

Energimyndighetens skrifter till exempel:

- Minska företagets energikostnader nu!
- Vägledning för energieffektiv och god belysning
- Krav på pumpar

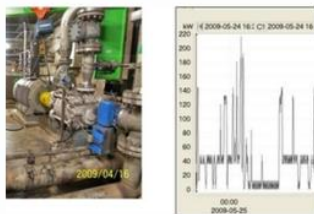

Jernkontorets energihandbok

Energieffektivisering

Ombyggnad av filter

Avstängning av 70-bars system i BBV

Avstängning av hydraulik och belysning vid driftstopp

Behovsanpassning av utsugsfläkt till kylhuv

Byte av spolventil till södra rampen i BBV

Byte från elvärmdda aerotemperar till vattenvärmda

Energivårdar hos Fagersta Stainless AB

Förändringar av motorkylningen inom Tandem